

ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 658.62; DOI: 10.31388/2519-884X-2018-38-53-60

*Андрєєва Л.О., к.е.н., доцент,
Таврійський державний агротехнологічний університет,
cherkasova2408@gmail.com*

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ БІЗНЕС-ПРОЕКТУВАННЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Анотація. У статті обґрунтовано необхідність розробки бізнес-проектів для малого торговельного підприємництва. Розглянуто практичні аспекти бізнес-проекткування, його особливості в малому торговельному підприємстві. Запропоновано основні структурні елементи бізнес-проекту щодо реалізації підприємницької ідеї на прикладі суб'єкту малого підприємництва.

Ключові слова: бізнес-проект, підприємництво, підприємницька ідея, конкуренція, прибуток, термін окупності, рівень рентабельності продажу.

JEL code classification: M21, O24

*Andriieva L.O., PhD, associate professor
Tavria state agrotechnological university
cherkasova2408@gmail.com*

PRACTICAL ASPECTS OF BUSINESS DESIGN AS A PREFERRED TRADE ENTREPRENEURSHIP

Abstract

Problem statement. Changing the economic conditions of the operation of business entities in a market pro-requires the constant examination of the external environment in order to determine the further directions of their development. This applies to the areas of trade sponsorship, where issues of business ideas implementation are very relevant. In foreign practice, such programs have been called business projects. This necessitates a review of the practical aspects of developing and realizing business projects for commercial entrepreneurship.

Formulating the goals of the article. The objectives of the article are to study the practical aspects of developing and implementing business ideas by small business entities through business design; substantiation of recommendations for improvement of this process in order to increase the economic efficiency of their activity and ensure competitiveness.

Main results. The main economic components of the business project are proposed to substantiate the expediency of growing seedlings of petunia of different varieties of proper quality on the basis of the individual peasant economy.

Conclusions. With the help of business design, it is possible to complete complex tasks related to the development and implementation of an entrepreneurial idea: the definition of the need for material, labor, financial, information resources, sources and ways of obtaining them, evaluation of the final results of the project implementation, riskiness, economic efficiency, competitiveness of the idea. Further research requires the examination of the methodology for drawing up business projects of various spheres of trade entrepreneurship, taking into account the practical features of the types of activities and a set of factors both internal and external, that affect the development of each individual economic entity without any delay.

Key words: business project, entrepreneurship, business idea, competition, profit, payback period, the level of profitability of the sale.

Постановка проблеми. Зміна економічних умов функціонування суб'єктів господарювання у ринковому просторі викликає потребу у постійному дослідженні зовнішнього

середовища з метою визначення подальших напрямів їх розвитку. Стосується це й сфери торговельного підприємництва, де дуже актуальними є питання програм реалізації біз-

нес-ідей. У зарубіжній практиці такі програми отримали назву бізнес-проектів. Це зумовлює необхідність розгляду практичних аспектів розробки та реалізації бізнес-проектів для торговельного підприємництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значна кількість публікацій присвячена тематиці значення та змісту бізнес-планування в діяльності підприємств. Дослідження теоретичних і практичних аспектів розробки і реалізації бізнес-проектів, а також питання підвищення ефективності організації виробництва в умовах переходу до ринку розглядали такі вчені: М. Алексеєва [1], А. Бутенко, І. Сараєва [2], А. Вдовенко [3], С. Голяков [4], М. Дмитрук [5], В. Лосев [6], Ю. Смаковська [7], Г. Тарасюк [8], Б. Форд [9], О. Яременко [10] та ін.

Водночас вивчення наукової літератури свідчить, що особливості розробки та реалізації бізнес-ідеї шляхом бізнес-проектування суб'єктами малого підприємництва є недостатньо дослідженими, що і зумовило актуальність даного дослідження.

Формулювання цілей статті. Цілями статті є дослідження практичних аспектів розробки та реалізації бізнес-ідеї суб'єктами малого підприємництва шляхом бізнес-проектування; обґрунтування рекомендацій щодо удосконалення даного процесу з метою підвищення економічної ефективності їх діяльності та забезпечення конкурентоспроможності.

Виклад основного матеріалу. Підприємництво – сфера діяльності, яка приваблює своїми перспективами, незалежністю, швидким прибутком. Багато людей шукають вигідну нішу для заробітку, в яких реально реалізуватися. Однією з таких, є вирощування розсади петунії як бізнес.

Пропонуємо до уваги основні економічні складові бізнес-проекту щодо обґрунтування доцільності вирощування розсади петунії різних сортів належної якості на базі особистого селянського господарства.

Ідея бізнес-проекту. Ідея бізнес-проекту ґрунтується на можливості налагодження прибуткового бізнесу з вирощування розсади петунії та її реалізації місцевому населенню на базі створення суб'єкта підприємництва – фізичної особи підприємця (ФОП).

Сутність проекту. Вирощування розсади петунії планується здійснювати в двох теплицях на власній земельній ділянці, виділеній для ведення особистого селянського господарства. Площа однієї теплиці – 225 кв. м. Є водопостачання з свердловини, опалення, електропостачання та всі необхідні засоби для поливу розсади.

Перевагами використання організаційно-правової форми фізична особа-підприємець є: порівняно проста процедура реєстрації; нескладна процедура обліку господарської діяльності; можливість переходу на єдиний податок; відсутність статутного капіталу і співзасновників; можливість вести свій бізнес без відкриття рахунку у банку і виготовлення власної печатки; лояльніше відношення податкових органів в порівнянні з юридичними особами.

Крім фізичної особи-підприємця планується найм трьох працівників, які будуть забезпечувати виконання всього масиву робіт.

Реалізація проекту передбачає організацію наступних виробничих процесів: побудова та оснащення теплиць всіма необхідними ресурсами; посадка насіння петунії; догляд за схожістю насіння; пікіровка паростків петунії в стакани; слідкування за температурним режимом та за своєчасним поливом; реклама розсади петунії; реалізація розсади петунії.

Місце розташування проекту. Виробничі потужності будуть розташовані в селі Старобогданівка Михайлівського району Запорізької області, де в наявності в особистому селянському господарстві вже є одна теплиця для вирощування розсади овочів.

Аналіз ринків збуту. Реалізація розсади петунії відбуватиметься на місцевих ринках населенню району та області. Для перевезень на точки продажу, вантажний автомобіль додатково буде оснащений полицями для більшої завантаженості продукцією. В якості реклами використовуватимуться візитки та оголошення безпосередньо цільовому сегменту ринку, мережа «Інтернет».

Аналіз конкурентів та стану конкуренції. На ринок збуту розсади петунії наявна конкуренція, але даний проект має більше сильних сторін, аніж конкуренти.

Конкурентними перевагами є:

- великий досвід вирощування розсади не тільки квітів, але й овочів;
- наявність постійних клієнтів;
- використання якісних сортів насіння.

Основні показники ефективності проекту. Проект оцінюється за традиційними показниками економічної ефективності:

- виручка від реалізації;
- витрати на виробництво та реалізацію;
- прибуток від реалізації;
- рівень рентабельності виробництва та продажу;
- строк окупності проекту.

Економічний, соціальний та екологічний ефект проекту. Проект носить комплексний характер. Наслідком його реалізації буде отримання економічного, соціального та екологічного ефекту для місцевої громади.

Економічний ефект проекту включає доходи, що отримають працевлаштовані на підприємство працівники та сума податків,

що буде сплачувати підприємство в державний та місцевий бюджет. Соціальний ефект проект полягає у додатковому працевлаштуванні на постійній основі 3 осіб з місцевої громади. Екологічний ефект полягає у збереженні екології довкілля.

Планування проекту у часі. Для організації вирощування розсади петунії був складений сітковий графік, а саме графік передування, який визначив тривалість всіх робіт та проекту в цілому.

Головні задачі: 1. Ситуаційний аналіз. 2. Оцінка проекту. 3. Аналіз існуючих альтернатив щодо придбання обладнання для створення теплиць. 4. Закупка обладнання. 5. Монтаж обладнання. 6. Дослідження ринку. 7. Підготовка кваліфікованих кадрів. 8. Перша фаза виробництва. 9. Аналіз результатів. 10. Друга фаза виробництва та вихід на нові виробничі потужності.

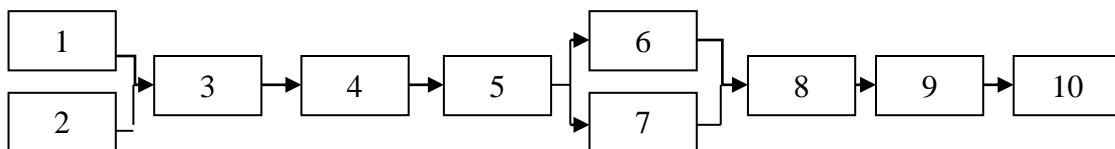
Типологія сітки наведена в таблиці 1.

Таблиця 1

Типологія сітки

№ роботи	Взаємозв'язок робіт		Термін (в тижнях)
	Попередня	Наступна	
1	-	3	2
2	-	3	3
3	1,2	4	2
4	3	5	1
5	4	6,7	3
6	5	8	1
7	5	8	2
8	6,7	9	12
9	8	10	3
10	9	-	2
Всього			31

Джерело: власні узагальнення автора

Джерело: власна розробка автора

Рис. 1. Сітковий графік.

Також пропонуємо до уваги діаграму Ганта (рис. 2), з якої видно, що термін виконання робіт може скоротитися з 31 тижня, як це було заплановано, до 28 тижнів.

№	Поточні дати, тижні																												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
1	!	!	+																										
2	!	!	!																										
3				!	!																								
4						!																							
5							!	!	!																				
6										!	+																		
7										!	!																		
8												!	!	!	!	!	!	!	!	!	!	!	!						
9																								!	!	!			
10																												!	!

! – час виконання роботи;
+ - запас часу.

Рис. 2. Діаграма Ганта.

Джерело: власна розробка автора

Критичний шлях включає всі роботи, крім першої та шостої, тому що лише вони мають запас часу: кожна – по одному тижню. Тривалість критичного шляху дорівнює 28 тижнів.

Основні ризики проекту. Для успішної реалізації проекту важливим є усвідомлення ризиків його реалізації. Ризики проекту:

- погодні умови (вирощування починається взимку, необхідною складовою вирощування є опалення теплиці. Якщо зима буде затяжною, то витрати на опалення зростуть і, відповідно, розмір чистого прибутку зменшиться);
- підвищення цін на насіння, ґрунт, добрива та інші засоби;
- поява нових конкурентів і зниження цін на розсаду петунії.

На проект з вирощування розсади петунії можуть впливати різні види ризиків. Кожному ризику присвоюється пріоритет. Ризики з однаковими групами утворюють групи пріоритетів, в проекті їх 4.

Принциповим для розрахунків є припущення про те, у скільки разів перший пріоритет вагомійший за останній. В наших розрахунках він дорівнює $f=4$.

Визначення підсумкової оцінки за всіма ризиками проекту (R) наведені у таблиці 3.

Фінансовий план реалізації проекту. В процесі дослідження було проведено ряд фінансових розрахунків, узагальнюючі результати яких представлено у таблиці 4.

При розрахунку вартості електроенергії враховувались витрати електроенергії на вирощування розсади петунії та тариф ПАТ «Запоріжжяобленерго» на 1.03.2018 р.

Таблиця 2

Питома вага проектних ризиків

Прості ризики	Пріоритети, Q_j	Вага, W_j
Недостатня кількість ресурсів, зміна цін на сировину і матеріали, транспортування	1	0,13
Виробничі ризики	1	0,13
Коливання попиту на продукцію	1	0,13
Невірна оцінка ринкової ситуації (рівень конкуренції, місткість ринку)	2	0,15
Неточність проектної документації (витрати, терміни реалізації проекту, технічні і технологічні параметри)	2	0,15
Випуск продукції незадовільної якості	3	0,1
Підвищення розрахункової вартості проекту	3	0,1
Зміни законодавства	4	0,03
Низька кваліфікація персоналу	4	0,03
Тривалість збуту продукції на ринку	4	0,03

Джерело: власні розрахунки автора

Таким чином проведений аналіз показав, що сума виявлених нами ризиків складає 30,3 бали. Це свідчить про те, що ці ризики незначні і скоріше за все не реалізуються.

Тому, ми можемо зробити висновок, що існує можливість для ефективного впровадження бізнес-проекту з вирощування розсади петунії.

Таблиця 3

Підсумкова оцінка ризиків

Прості ризики	Вага	Ймовірність	Бал
Недостатня кількість ресурсів, зміна цін на сировину і матеріали, транспортування	0,13	25	3,25
Виробничі ризики (перебої в роботі обладнання)	0,13	25	3,25
Коливання попиту на продукцію	0,13	25	3,25
Невірна оцінка ринкової ситуації (рівень конкуренції, ємність ринку)	0,15	50	7,5
Неточність проектної документації (витрати, терміни реалізації проекту, технічні і технологічні параметри)	0,15	17	2,55
Випуск продукції незадовільної якості	0,1	33	3,3
Підвищення розрахункової вартості проекту	0,1	58	5,8
Зміни законодавства	0,03	33	1
Низька кваліфікація персоналу	0,03	8	0,2
Тривалість збуту продукції на ринку	0,03	8	0,2
Разом за всіма ризиками	1	-	30,3

Джерело: власні розрахунки автора

Розсада петунії розміщуватиметься на дерев'яних піддонах (на одному піддоні – 120 стаканів). Загальна кількість стаканчиків:

$120 \times 120 = 14400$ шт. Корисна площа становить: $120 \times 1,2 \times 1 = 144$ кв. м

Загальна сума витрат з урахуванням амортизації основних фондів (10%):

$50170 \cdot 0,1 + 7655 + 3600 + 40878,54 =$ Витрати на рекламу складуть 100 грн. (роздруківка візиток).
57150,54 (грн.)

На один стакан розсади в середньому:
 $57150,54 / 14400 = 3,97$ (грн.)

Таблиця 4

Витрати на вирощування та реалізацію розсади петунії

Статті витрат	Грн.
Витрати на електроенергію (одна теплиця)	3600
Витрати на будівництво та обладнання теплиці	50170
Змінні витрати на обсяг 14400 од. стаканів	7655
Витрати на насіння петунії	24884,5
Річний фонд оплати з нарахуваннями	40878,54
Витрати на доставку продукції до реалізаційної мережі	2388
Витрати на збут (перевезення, витрати, пов'язані з експлуатацією автомобіля, реклама)	4488

Джерело: власні розрахунки автора

Показники результатів торговельного підприємства щодо реалізації розсади петунії та економічне обґрунтування доцільності даного проекту представлено у таблицях 5-7.

Таблиця 5

Показники реалізації продукції

Показники	Рамблін Червона ампельна F1	Синій Водоспад F1 крупноквіткова ампельна махрова	Опера Супрім Вайт F1 ампельна	Бургундія F1 ампельна	Лімбо Супрім крупноквіткова F1	Разом
Обсяг реалізації, од. (з урахуванням витрат при вирощуванні 2%)	1372	980	490	490	10780	14112
Ціна реалізації, грн./од.	20	20	25	20	10	-
Виручка від реалізації, тис. грн.	27,44	19,6	12,25	9,8	107,8	176,89

Джерело: власні розрахунки автора

Таблиця 6

Розрахунок економічної ефективності виробництва та реалізації розсади петунії

Показники	Проект (2 теплиці)
Виручка від реалізації розсади, тис. грн.	353,78
Виробнича собівартість, тис. грн.	73,42
Повна собівартість, тис. грн.	77,91
Прибуток від реалізації, тис. грн.	275,87
Рівень рентабельності виробництва, %	354,08
Рівень рентабельності продажу, %	77,98

Джерело: власні розрахунки автора

З метою 100-відсоткового річного використання корисної площі теплиць планується, після закінчення вирощування розсади

петунії, використовувати її для вирощування овочів та їх розсади.

Таблиця 7

Розрахунок дисконтованого періоду окупності та чистої дисконтованої вартості розсади петунії

Грошові потоки	Початкові інвестиції	Надходження		
		2019 р.	2020 р.	2021 р.
Виручка від реалізації, грн.		353780	353780	353780
Повна собівартість продукції, грн.		77910	77910	77910
Амортизаційні відрахування, грн.		5017	5017	5017
Чистий грошовий потік, тис. грн.	113,56	276,20	262,12	262,12
Ставка дисконту, %	–	20	20	20
Коефіцієнт дисконтування (20%)		0,833	0,694	0,579
Чистий дисконтований грошовий потік, тис. грн.	–	230,07	181,91	151,69
Чистий дисконтований грошовий потік з наростаючим підсумком, тис. грн.	–	230,07	298,42	450,12
Накопичений чистий дисконтований грошовий потік, тис. грн.	–	116,51	298,42	450,12
Дисконтований період окупності, роки	–	0,49		

Джерело: власні розрахунки автора

$NPV = 450,12 - 113,56 = 336,56$ тис. грн.

Для остаточного визначення ефективності проекту визначимо індекс прибутковості за формулою: $IP = 336,56 / 113,56 = 2,96$.

Так як $IP > 1$ та $NPV > 1$, то проект є ефективним і доцільним для впровадження. З наведених розрахунків, що чиста поточна вартість запланованого проекту становить 336,56 тис. грн. А термін окупності цього проекту – 0,5 роки, тому проект є доцільним для впровадження.

Для того, щоб теплиця принесла більший дохід, планується посіяти насіння редису та огірків в кінці травня. Термін дозрівання – місяць, тому до лютого можливо отримати – не менше 6 врожаїв.

Висновки. За допомогою бізнес-проекування можливе виконання комплексу

завдань, що пов'язані з розробкою та реалізацією підприємницької ідеї: визначення потреби в матеріальних, трудових, фінансових, інформаційних ресурсах, джерел та способів їх отримання, оцінювання кінцевих результатів реалізації проекту, ризикованості, економічної ефективності, конкурентоспроможності ідеї.

Подальшого дослідження потребує дослідження методики складання бізнес-проектів різних сфер торговельного підприємництва, враховуючи практичні особливості видів діяльності та набір чинників як внутрішнього, так і зовнішнього середовища, що безпосередньо впливають на розвиток кожного окремого суб'єкту господарювання.

Список літератури:

1. Алексеева М.М. Планирование діяльності фірми: навч.-метод. посібник / М.М. Алексеева. — К.: Фінанси і статистика, 2011. — 248 с.
2. Бутенко А. І. Ризики та стратегії малого бізнесу в умовах кризи / А. І. Бутенко, І. М. Сараєва // Вісник Хмельницького національного університету. — 2010. — № 4. — Т. 3. — С. 20-23.
3. Вдовенко А. Малый бизнес – символ, но не конкурент [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://tztver.ru/articles/detail/84>
4. Голяков С. М. Бизнес-планирование в малых и средних предприятиях [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ek-ua.com/artikel-business-plan.htm>
5. Дмитрук М. В. Значення бізнес-планування як чинника господарської діяльності в ринковій економіці [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/10_NPE_2011/Economics/15_83478.doc.htm
6. Лосев В.А. Как составить бизнес-план. Практическое руководство с примерами готовых бизнес планов для разных отраслей / В.А. Лосев. — М.: ООО "И.Д. Вильямс", 2011. — 208 с.
7. Смаковська Ю. Критерії експертної оцінки бізнес-плану підприємницького проекту / Ю. Смаковська // Формування ринкової економіки в Україні. — 2009. — №19. — С. 434—438.
8. Тарасюк Г.М. Бізнес-план: розробка, обґрунтування та аналіз: навч. посібник / Тарасюк Г.М. — К. : Каравела, 2006. — 280 с.
9. Форд Б. Руководство Ernst & Young по составлению бизнес-планов / Форд Б., Бористайн Д., Пруэтт П. — М.: Альпина Паблишер, 2010. — 264 с.
10. Яременко О.Л. Стратегічне управління суб'єктами господарювання: проблеми теорії та практики: монографія / О.Л. Яременко та ін.; Нар. укр. акад. — Харків: Вид-во НУА, 2013. — 587 с.
11. TACIS. Как разработать бизнес-план [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.inventica.ru>.
12. Berry T. A simple business plan // Entrepreneur. URL: <https://www.entrepreneur.com/article/78610>
13. Block J., Gruber M., Petty J. Towards an Improved Understanding of the Antecedents of Business Planning: A Knowledge-based Perspective // United States Association for Small Business and Entrepreneurship. Conference Proceedings. United States Association for Small Business and Entrepreneurship, 2016. URL: <https://www.highbeam.com/doc/1P3-3991674591.html>
14. Chomiak O. Special Strategies for the Same Situations (How to Save Efficiency in terms of The Instability and the Uncertainty). Companion. 2014. Vol. 17–20. P. 35–38.

References:

1. Aleksieieva, M.M. (2011) Planuvannia diialnosti firmy: navch.-metod. Posibnyk. K.: *Finansy i statystyka*, 248 p. [in Ukrainian]
2. Butenko, A. I. (2010) Ryzky ta stratehii maloho biznesu v umovakh kryzy. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*. № 4. T. 3, p. 20-23 [in Ukrainian]
3. Vdovenko, A. Malyi byznes – symvol, no ne konkurent URL: <http://tztver.ru/articles/detail/84> [in Ukrainian]
4. Holiakov, S. M. Byznes-planirovanye v malykh y srednykh predpriyatiyakh URL: <http://www.ek-ua.com/artikel-business-plan.htm> [in Russian]
5. Dmytruk, M. V. Znachennia biznes-planuvannia yak chynnyka hospodarskoi diialnosti v rynkovii ekonomitsi URL: http://www.rusnauka.com/10_NPE_2011/Economics/15_83478.doc.htm[in Ukrainian]
6. Losev, V.A. (2011) Kak sostavyt biznes-plan. Prakticheskoe rukovodstvo s prymeramy hotovykh byznes planov dlia raznykh ot-raslei. M.: ООО "Y.D. Vyliams", 208 p. [in Russian]
7. Smakovska, Yu. (2009) Kryterii ekspertnoi otsinky biznes-planu pidpriemnytskoho proektu. *Formuvannia rynkovoї ekonomiky v Ukraini*. №19, p. 434-438 [in Ukrainian]
8. Tarasiuk, H.M. (2006) Biznes-plan: rozrobka, obgruntuvannia ta analiz: navch. Posibnyk. K.: *Karavela*, 280 p. [in Ukrainian]
9. Ford B., Borystain D., Pruett P. (2010) Rukovodstvo Ernst & Young po sostavleniyu byznes-planov. M.: *Alpyna Pablysher*, 264 p. [in Russian]
10. Iaremenko, O.L. (2013) Stratehichne upravlinnia subiektamy hospodariuvannia: problemy teorii ta praktyky: monohrafiia. Nar. ukr. akad. *Kharkiv: Vyd-vo NUA*, 587 p. [in Ukrainian]
11. TACIS. Kak razrobotat byznes-plan URL: <http://www.inventica.ru>. [in Russian]
12. Berry, T. A simple business plan. *Entrepreneur*. URL: <https://www.entrepreneur.com/article/78610> [in English]
13. Block J., Gruber M., Petty J. (2016) Towards an Improved Understanding of the Antecedents of Business Planning: A Knowledge-based Perspective. United States Association for Small Business and Entrepreneurship. Conference Proceedings. United States Association for Small Business and Entrepreneurship. URL: <https://www.highbeam.com/doc/1P3-3991674591.html> [in English]
14. Chomiak, O. (2014) Special Strategies for the Same Situations (How to Save Efficiency in terms of The Instability and the Uncertainty). *Companion*, Vol. 17–20, P. 35–38 [in English]